

Egy brémai kérdőíves felmérés „eredményei” az alapszakos geográfusok gyakorlati tevékenységéről

A kutatási téma, melyet e cikk bemutatni kíván a *Földrajzmarketing projekt* címet viseli, és a földrajznak, mint terméknek az elemzését tűzte ki céljául. Ehhez a projekthez kapcsolódva a német geográfusok gyakorlati elhelyezkedési lehetőségeit próbáltam egy konkrét példa alapján górcső alá venni.¹

Németországgi tartózkodásom idején korrekt szakmai tájékoztatást és teljes támogatást kaptam, amit szeretnék Michael Thiele geográfusnak, a Brémai Egyetem Földrajz Tanszékének gazdasági vezetőjének ezennel is megköszönni.

Röviden a rendszerrel kapcsolatos ügymenetről. Az adott év 3. éves alapszakos (B.A.) geográfusai esetében meghatározott dokumentációval kísérik nyomon a fiatal hallgatók gyakorlati tevékenységének és útjának haladását. Előzetes egyeztetés után a tanszék gazdasági vezetője aláírásával tanúsítja egy jelentkezési lapon a gyakorlatra vonatkozó jelentkezést. Ezt követően egyeztetés történik a diákok és az általuk megkeresett gyakorlati helyet biztosító szereplőkkel, majd ennek érvényességét a tanszékvezető is tanúsítja aláírásával.

A diákok miután elvégezték szakmai gyakorlatukat kötelesek egy kérdőívet kitöltve eljuttatni Michael Thiele irodájába, aki ezeket összesíti és feldolgozza. A hallgatók a gyakorlati idő leteltével egy maximum 10 oldalas jelentést készítenek, ami tartalmazza az elvégzett tevékenységet, a gyakorlat eredményeit és nem utolsósorban a gyakorlati helyről és tevékenységről szerzett benyomásait. Ezek után a diákok egy része egy rövid előadáson bemutathatja tevékenységet. Egy ilyen a rendezvényen jómagam is részt vehettem, és vendégelőadóként szereplője is voltam.

A kérdőív jól kidolgozott, tartalmazza az összes fontos információt, ami megítélhetővé teheti a diákok gyakorlati tevékenységét. A gyakorlati hely, a gyakorlat időtartama és az egyéb szükséges alapadatok mellett természetesen több igen hasznos és elgondolkodtató információt is biztosít az olvasó számára, amelynek köszönhetően feldolgozhatóvá válnak az adatok. Ezek közül az információk közül megemlíthető például az elvégzett tevékenységek témakörönkénti és százalékos arányokra bontott besorolása (pl. szervezői tevékenység, projektmunka, üresjárat a munka alatt, egyéb tevékenység, feladatok megfigyelése, koncepcionális feladatok), a hallgatók tevékenységének intenzitása és a gyakorlati munkát akadályozó nehézségek (szakmai hiányosságok, szubjektív okokra visszavezethető akadályok, munkarendi problémák, ismeretlen munkaszervezési módszerek alkalmazása).

A kérdőív kiemelt jelentőséget tulajdonít a hallgatók szakmai előmenetelét befolyásoló fejlesztendő ismeretekre és készségekre, mint pld. a szakmai tudás, az analitikus elemző és döntéshozó képesség, a terhelhetőség vagy a csapatmunkában elengedhetetlen együttműködési képesség, stb.

Szerintem a dokumentum egyik sokat jelző kérdése a gyakorlati tevékenységnek a pálya- és munkahely-választásban közrejátszó szerepére/mértékére vonatkozik. A kérdőív a gyakorlati lehetőségnek egy ötös fokozatú skálán történő értékelésével záródik.

Az alapszakos geográfusok számára a szakmai gyakorlat (kötelezően) előírt időtartama legalább 8 hét. Mindez a 4. és az 5. szemeszter között teljesíthető, majd a végső kiértékelés a 6. szemeszterben zajlik le (az említett előadássorozat jelenti a program lezárását).

A következőkben néhány alapvető kérdésre kerestem válaszokat, melyek segítenek a következtetések leszűrésében.

¹ A dokumentum az SZTE TTK Természeti Földrajzi és Geoinformatikai Tanszékének és az MTA RKK ATI Kecskeméti Osztályának megbízásából készült

➤ Melyek voltak azok a főágazatok, amelyekben az alapszakos geográfusok gyakorlati tevékenységet folytattak?

Erre a kérdésre igen egyszerű válaszokat lehet adni a kérdőívek és elbeszélgetéseim, valamint saját német tapasztalataim alapján is, de most csak a kérdőíves információkra és adatokra hivatkozhatom. A főbb ágazatok és gyakorlati tevékenységet biztosító szereplők: környezetvédelem, természetvédelem (ezen ágazatok civil szervezetei), helyi önkormányzat, tartományi szintű önkormányzat (környezetvédelmi és területrendezési hivatalai, terület- és településfejlesztési osztályai), ingatlankezelő társaság, tanácsadó- és kutatóintézetek (környezetvédelmi, vízügyi), közlekedési társaságok, állami hivatalok (elsősorban környezetvédelmi). (Saját információim, tapasztalataim és egyéb elbeszélgetéseim alapján turisztikai hivatalok és szervezetek is biztosítanak gyakorlati lehetőséget)

Néhány tapasztalat levonható a gyakorlati tevékenységek során elvégzett feladatok arányai alapján. Projektvezérelt és koncepciókészítő munka folyt általában a közlekedési társaságoknál, ahol a diákok hatékonyan használták ki idejüket. Ezzel szemben a hivatali munkáknál feltűnően magas volt az üresjáratok aránya. (összehasonlításképpen a közlekedési társaságoknál ez vagy 0% vagy 5% közötti értéket mutat, míg a hivatali szerveknél ez esetenként akár a 20%-ot is elérhette a teljes munkaidő függvényében)

➤ Mekkora volt a heti munkavégzés időtartama?

A heti munkaidő általában 38-40 óra volt, de előfordult kirívó eset is, mint 30 és 35 óra is, vagy egy esetben 42 óra. (Az előírt 8 hetes gyakorlati időtartamot jelentős számú hallgató 1-4 héttel túl is teljesítette.) Megjegyzendő, hogy a hallgatók többsége semmilyen díjazásban nem részesült a gyakornoki tevékenysége során.

Összefoglalva a tapasztalatokat elmondható, hogy mind a gyakorlati rendszer lebonyolításának adminisztrációja, mind az ellenőrzése igen jól szervezett. Az ezért felelős szereplők hasznos és könnyen követhető munkát végeznek. A brémai hallgatók megfelelő információs háttérrel rendelkeznek a szakmai gyakorlatok elvégzéséhez..

Sem a gyakorlati tevékenység honoráriumának mértékében, sem az előírt gyakorlati tevékenység helyének meghatározásában sincs komoly eltérés a hazai és a kinti (jelen esetben természetesen csak a brémai példára szorítkozva, az megint más kérdés, hogy részben lehetne német szintre is általánosítani) rendszer között.

A gyakorlati idő tekintetében az eltérés mértéke azonban szignifikáns. Véleményem szerint itthon érdemes lenne nagyobb figyelmet fordítani a gyakorlati szempontú oktatásra, főleg a BA képzés bevezetése miatt, amit majd a munkaadó végképp nem fog tudni megfelelően megítélni, főleg egy geográfus esetében.

Érdemes lenne a korábbi ilyen jellegű szegedi kísérletet, az ún. GeoKarrier Projektet a valamilyen értékelési rendszer alapján vizsgálni, eredményeit pedig összevetni a *Földrajzmarketing projekt* következményeivel.

Felhasznált források

Interjúk és kérdőívek Michael Thiele-től ²

<http://www.geographie.uni-bremen.de/Lehre/bachelor-praktikum.htm>

Nagy Gábor
doktorandus

² *Wissenschaftlicher Geschäftsführer des Bachelor Studiengangs Geographie; Wissenschaftlicher Angestellter „Internationalisierung“ am Fachbereich Sozialwissenschaften – a földrajz alapszak gazdasági vezetője és a társadalomtudományi kar nemzetközi ügyekért felelős koordinátora. Feladatai közé tartozik a hallgatók tanulmányi tanácsadása és a külföldi cserediákok támogatása.*